

Μία γραμμή από μόνη της δεν έχει ζωή. Το μονοπάτι δεν είναι απλώς ένα σχέδιο: αποτελείται από ζωντανές κοινότητες που το διανύουν συνεχώς.

ΜΑΘΗΜΑ 2

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος : το μονοπάτι δημιουργεί κοινότητα

- 1) Το μοίρασμα των εντοπισμών
- 2) Δίνω ζωή στη συζήτηση
- 3) Κατασκευάζω μια κοινή φαντασία
- 4) Δημιουργώ και μοιράζομαι τα γεγονότα

Περπατώντας, σχεδιάζοντας, εντοπίζοντας, πήρατε μαζί σας πεζοπόρους, συναντήσατε κατοίκους. Διηγήθήκατε τις πεζοπορίες στους κοντινούς σας ανθρώπους. Ορίστε, ήδη δεν είστε μόνος ή μόνη στο σχέδιό σας.

Πώς δίνω ζωή στο μονοπάτι; Πώς δημιουργώ τις συνθήκες ενός μοιρασμένου μονοπατιού; Πώς μοιράζομαι τους εντοπισμούς; Πώς προτρέπω το κοινό μου στη δέσμευση; Πώς συντηρώ την συζήτηση;

Αυτό το μάθημα προτείνει μερικά κλειδιά που θα επιτρέψουν την ανάδυση μιας «τοπικής κοινότητας εκμάθησης»: μία ομάδα συν-περιπατητών στο πλαίσιο της οποίας αναπτύσσεται μία κοινή κουλτούρα του αστικού τόπου.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Αρχάριος

Γράψτε ένα email στο δίκτυό σας προσκαλώντας για συλλογικούς εντοπισμούς, όπου θα αναφέρετε ένα σημείο αφετηρίας, ένα σημείο άφιξης, μία θεματική για την ημέρα, καθώς και τη γενική ιδέα του μονοπατιού.

Προχωρημένος

Δημιουργία μιας ιστοσελίδας ή ενός φυλλαδίου που παρουσιάζει το πρόγραμμα των επόμενων εντοπισμών.

Κατάρτιση μία λίστας ειδημόνων, δομών και θεσμών που μπορούν να προσκληθούν στους εντοπισμούς.

Πρόλογος

Το μονοπάτι δημιουργεί κοινότητα

Προσωρινές κοινωνίες

Περπατώντας μαζί μια ολόκληρη ημέρα, δημιουργούμε μια μικρή προσωρινή κοινωνία διπόδων. Οι τόποι επιβάλλονται, οι ομάδες δημιουργούνται και λύονται, συζητήσεις ξεκινούν, οι ιεραρχίες γκρεμίζονται. Το κοινωνικό φαίνεσθαι παραχωρεί τη θέση του στην σημασία χιλιάδων - διαφορετικού τύπου - ανταλλαγών με το πεδίο, τους ανθρώπους, τα αντικείμενα. Οι ειδήμονες γίνονται ξανά πολίτες των οποίων οι γνώσεις παρουσιάζουν κενά, η πεζοπορία αφυπνίζει μέσα μας μια ευχάριστη μορφή ταπεινότητας.

Μητροπολιτικές κοινότητες

Εάν τα μητροπολιτικά μονοπάτια αποτελούν μια σύνδεση ανάμεσα στους τόπους, η πολιτική τους αρετή είναι να δημιουργήσουν ή να ευνοήσουν συνδέσμους μεταξύ όσων τα διανύουν – όπως και με τους χιλιάδες ή δεκάδες κατοίκους δίπλα από τους οποίους περνούν.

Τα μητροπολιτικά μονοπάτια μπορεί να νοούνται ως «κοινωνικά δίκτυα» όπου χτίζεται επίσης η αστικότητα – υπό τη διπλή έννοια του αστικού χώρου, και της τέχνης της συμβίωσης.

Η κοινή ανάδυση του μονοπατιού

Η ιδέα της «δημιουργίας της κοινότητας», δεν είναι τόσο να συνθέσει κανείς μια ομάδα με στόχο να εκτελέσουμε ένα σχέδιο ή να διασχίσουμε ένα ήδη υφιστάμενο μονοπάτι, αλλά να δώσουμε ζωή σε ένα συλλογικό κίνημα γύρω από τη διαδικασία της δημιουργίας. Ο σχεδιασμός του μονοπατιού μπορεί έτσι να μεταμορφωθεί σε περιπέτεια.

Αυτό το κίνημα, που δεν έχει να επωφεληθεί παρά μόνο από το γεγονός ότι παραμένει ανοικτό και εξελικτικό, θα δημιουργήσει σταδιακά ένα κοινό ενδιαφέρον για το μονοπάτι που αναπτύσσεται, μέσα από τις αναζητήσεις, από ποικίλες πρακτικές και αναγνώσεις του τόπου.

Χάρη σε αυτή την πρώτη κοινότητα, δημιουργείται ένας σκληρός πυρήνας γύρω από το σχέδιο. Παρότι αυτός ο σκληρός πυρήνας δεν είναι μια κλειστή ομάδα (γιατί τα άτομα μπαίνουν και βγαίνουν), προσφέρει ωστόσο μια αρχική βάση για να διασχίσει κανείς μια αστική περιοχή και να ορίσει το μονοπάτι. Αυτός ο κοινός χώρος θα επιτρέψει κυρίως να :

1) Δοθεί μια βάση η οποία θα μοιραστεί καθώς και μια χωρική ορθότητα στο σχέδιο.

2) Να ενωθούν διαφόρων ειδών παράγοντες (από τον κάτοικο στον ειδήμονα) που δε διαθέτουν απαραίτητα το ίδιο σύστημα αξιών ούτε

παρόμοιες οπτικές σχετικά με ό,τι απαρτίζει τον χώρο.

3) Να υπάρξει πρόσβαση στον πλούτο της αστικής περιοχής μέσω της διασταύρωσης των γνώσεων, των οπτικών και των χρήσεων, γεγονός που θα επιτρέψει επίσης να βελτιστοποιηθούν οι επιλογές των διαδρομών.

1) ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΙ ΤΟΥΣ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥΣ

>> Βλ. πηγές
Mail d'invitation de Pascal Menoret

Repérages du Sentier Métropolitain du Grand Paris

PROGRAMME 2018-2019

Chaque mois, le long du futur Sentier Métropolitain du Grand Paris, une journée de repérage sur invitation (vendredi) suivie d'une journée de repérage ouverte au public (samedi).

MARS
VEN. 23 : Charenton - Cachan
SAM. 24 : Fontenay-aux-Roses - Vitroflay (p.44)

AVRIL
VEN. 13 : Cergy-le-Haut - Conflans
SAM. 14 : Achères - Cormeilles-en-Parisis (p.44)

MAI
VEN. 25 : Franconville - Pontoise
SAM. 26 : Pontoise - Ermont (p.44)

JUIN
VEN. 29 : Charles-De-Gaulle Terminal 1 - Sevran
SAM. 30 : Sevran - Le Raincy (p.44)

JUILLET
VEN. 13 : Villeneuve-Saint-Georges - Perigny
SAM. 14 : Perigny - Port-aux-Cerises (p.44)

AOUT
PAUSE ESTIVALE

SEPTEMBRE
GRANDE MARCHÉ POPULAIRE : Poissy - Conflans

OCTOBRE
VEN. 19 : Versailles - Trappes
SAM. 20 : Trappes - Saint-Remy-les-Chevreuses (p.44)

NOVEMBRE
VEN. 23 : Saint-Denis - Nanterre
SAM. 24 : Nanterre - Saint-Germain (p.44)

DECEMBRE
PAUSE HIVERNALE

JANVIER
VEN. 19 : Saint-Denis - Sarcelles
SAM. 26 : Goussainville - Mesnil-Amelot (p.44)

FEBVRIER
VEN. 15 : Champigny - Noisiel
SAM. 16 : Noisiel - Thorigny (p.44)

MARS
VEN. 23 : Bercy - Bourg-la-Reine
SAM. 24 : Bourg-la-Reine - Igny (p.44)

CONTACTS
Jens Denisson - coordination territoriale ..... jens@sentiergrandparis.com
Paul-Hervé Lanesnière - coordination tract ..... paul@sentiergrandparis.com
Alexandre Field - coordination éditoriale ..... alex@sentiergrandparis.com
Baptiste Lanazée - direction ..... baptiste@sentiergrandparis.com
Denis Moreau - artiste associé ..... denis@sentiergrandparis.com

www.sentiergrandparis.com

Πρόγραμμα των μηνιαίων εντοπισμών του Sentier du Grand Paris απεσταλμένα στην κοινότητα των δημιουργών και καλεσμένων του εγχειρήματος.
Le sentier du Grand Paris, 2018.

Ακόμα και εάν η δημιουργία ενός μονοπατιού μπορεί να περάσει μέσα από προσωπικές αναζητήσεις, ανατρέχοντας σε δημόσια ή ιδιωτικά αρχεία, οι συλλογικοί εντοπισμοί αποτελούν μια θεμελιώδη εμπειρία για την κατασκευή του σχεδίου.

Το συλλογικό περπάτημα, χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία, αποτελεί από μόνο του μια εμπειρία που ευνοεί την ανάδυση μιας κοινότητας. Οι στιγμές της σιωπής, της έκπληξης, των ανακαλύψεων και του εκστασιασμού, οι στιγμές που ατενίζουμε, τα διασκεδαστικά διαλείμματα, όλα αυτά τα στοιχεία που προηγούνται του σχολίου δημιουργούν πολύ σύντομα μια αίσθηση ότι υπάρχει κάτι κοινό, ακόμα και μεταξύ ανθρώπων που δε γνωρίζονται.

Υπό όρους διάρκειας, η μισή μέρα φαίνεται να είναι το ελάχιστο ως προς τη χρονική δομή, αν αναλογιστεί κανείς ότι μια δημόσια μετακίνηση μητρόπολης μπορεί εύκολα να διαρκέσει μία ώρα. Αλλά συνιστούμε ολόκληρη την ημέρα, τόσο για πρακτικούς λόγους όσο και για ποιητικούς. Αυτό επιτρέπει προπάντων να μοιραστεί κανείς το πικ-νικ και να βιώσει «την καμπυλότητα των ημερών» (Ζαν Ζιονό). Όταν περνάμε μαζί μια μέρα διασχίζοντας μια περιοχή, η συζήτηση εξελίσσεται κατά τη διάρκεια της ημέρας, και κινείται συχνά σε πιο προσωπικό επίπεδο από τη στιγμή του πικ-νικ και έπειτα.

Εάν αυτή η πρώτη ομάδα δημιουργείται από μια ήδη διαμορφωμένη συλλογικότητα, συνιστούμε τότε να φροντίσουμε να ανοίξουμε τον κύκλο, καλώντας και άλλα άτομα, ή δημιουργώντας ανταλλαγές in situ με διαφορετικά είδη πεζοπόρων (σύλλογοι πεζοπορίας...) και κατοίκων. Αντιθέτως, εάν ξεκινήσουμε μόνοι το εγχείρημα, ορίζοντας σταθερές συναντήσεις, αυτό μας βοηθάει στο να προσελκύσουμε και να δεσμεύσουμε συνοδοιπόρους.

Ο κάθε συλλογικός εντοπισμός ανήκει σε ένα κοινωνικό πλαίσιο ως ένα στάδιο της ανάπτυξης του εγχειρήματος (εκπαιδευτικά εργαστήρια, εντοπισμούς με τη βοήθεια συνεργατών, δημόσιες πεζοπορίες...) Το μέγεθος των ομάδων μπορεί να ποικίλει, ανάλογα με την περίπτωση, από μερικά άτομα έως τα εκατό περίπου αν πρόκειται για πιο μεγάλα γεγονότα, αλλά ο μέσος όρος κυμαίνεται γύρω στα 10 με 15 άτομα για κοινούς εντοπισμούς, και περί τα 20-30 άτομα για καθοδηγούμενες δημόσιες πεζοπορίες (βλ. μάθημα 4). Παρότι η αρχική ομάδα μπορεί να παρουσιάζει μια σχετική αστάθεια ως προς τη σύνθεση των μελών της, παραμένοντας ανοικτή σε όσους εισέρχονται και εξέρχονται, η διαδικασία εντοπισμού δεν έχει παρά να αποκομίσει οφέλη από την τακτικότητα που θα εφαρμόσει στις συναντήσεις της.

Πρακτική συμβουλή : οι τακτικές συναντήσεις

Η τακτική συνάντηση (για παράδειγμα, η πρώτη Τετάρτη ή το τελευταίο Σάββατο κάθε μήνα) καθιστά τη διαδικασία πιο ευανάγνωστη, πιο εύκολη όσον αφορά το μίσθωμα κι επιτρέπει να διατηρηθεί ανοικτό το συλλογικό κίνημα. Είναι αναμφισβήτητα ο πιο εύκολος τρόπος για να δημιουργηθεί μια κοινότητα περιπατητών.

2) ΔΙΝΩ ΖΩΗ ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

» Βλ. πηγές
La promenade urbaine selon Yves Clerget (απόσπασμα PDF)

Κατά την ημέρα της πεζοπορίας, ακόμα και όταν ένας άνθρωπος γίνεται ξεναγός και/ή πρώτος γνώστης, βρισκόμαστε σε μια κατάσταση πολυφωνίας (βλ. μάθημα 4ο), που θεματοποιήθηκε καλά από τον Yves Clerget, τον παρισινό ιδρυτή του «αστικού περιπάτου».

Ο συλλογικός εντοπισμός παίρνει τη μορφή μιας «περιπατητικής συζήτησης» – η διακίνηση ποικίλων γνώσεων. Η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από διάφορα πεδία γνώσεων, από σοφή εμπειρογνώσια και τοπική γνώση, που βρίσκουν την ρίζα τους στους τόπους, τα τοπία και την κατάσταση. Αυτή η διασταύρωση εξειδικεύσεων πάσης φύσεως επιτρέπει σε όλους τους συμμετέχοντες (εκ των οποίων και των «ειδικών») να αποκτήσουν πολλαπλές γνώσεις, προσδίδοντας έτσι σε αυτούς τους περιπάτους μια διάσταση «σκασιαρχείου», ή αλλιώς λαϊκής εκπαίδευσης.

Η συζήτηση που έχει για αφετηρία το τι βλέπουμε, τι διασχίζουμε, τι συναντάμε, μπορεί να ξεκινήσει με τρόπο αυθόρμητο. Για να εγκαθιδρυθεί αυτή η συζήτηση, για να διαιωνιστεί, για να δημιουργήσει μια δέσμευση με τους περιπατητές και μια ενότητα ανάμεσα σε αυτούς, ακολουθούν δύο αρχές :

- Προσκαλούμε τους περιπατητές να μοιραστούν τις γνώσεις τους, τις αναμνήσεις τους, τις παρατηρήσεις τους, κατά τη διάρκεια του περιπάτου και/ή στο τέλος της ημέρας (βλ. μάθημα 5ο, «συζήτηση»). Αυτή η προτροπή επιτρέπει κυρίως να δημιουργηθεί ένας οριζόντιος χαρακτήρας προς αποφυγή μονολόγων από ειδικούς, δίνοντας έτσι τον λόγο και στους πιο ντροπαλούς συμμετέχοντες.

- Προσκαλούμε ειδήμονες, ειδικούς του τόπου ή ενός θέματος, καθ'όλη τη διάρκεια του περιπάτου ή σε ορισμένα σημεία των συναντήσεων. Φοιτητές ή καθηγητές (σε θέματα τοπίου, αρχιτεκτονικής, πολεοδομίας, οικολογίας, κοινωνιολογίας...), αιρετοί, τεχνικοί, υπεύθυνοι χώρων, καλλιτέχνες, φωτογράφοι, συγγραφείς, τοπικοί γνώστες...

Εντοπισμός του μονοπατιού «Sentier du Grand Paris», 2018, Nanterre (φωτο. Eric Garault)

Ένα χαρακτηριστικό σημάδι ζωντάνιας της συζήτησης είναι ότι έχει την τάση να υπερβαίνει τον χρόνο του περιπάτου καθώς οδηγείται σταδιακά σε μια επιθυμία των συμμετεχόντων να μάθουν περισσότερα, να εμβαθύνουν σε ένα θέμα, έναν τόπο που συνάντησαν κατά τη διάρκεια των ανταλλαγών - απόπου προκύπτουν υπο-ομάδες, διάλογοι, σχέδια. Η περίθλαση αυτών των κοινοτήτων ενδιαφέροντος δεν βλάπτει την κοινότητα : ο στόχος του μονοπατιού είναι, εν αντιθέσει, να αποτελέσει μια πλατφόρμα υποδοχής ποικίλων εγχειρημάτων. (Η διατήρηση μιας σταθερής ομάδας σε ένα μονοπάτι δεν είναι αναγκαστικά καλό σημάδι όσον αφορά την ανάπτυξη ενός εγχειρήματος.)

Η συνδιαλλαγή για τον τόπο

Υπό μία έννοια, μπορούμε να αντιληφθούμε τον τόπο αυτόν καθαυτόν σαν έναν χώρο συζήτησης, διαπραγμάτευσης μεταξύ διαφόρων παραγόντων. Το γεγονός ότι μια ομάδα περπατάει μαζί μπορεί τότε να εκληφθεί σαν μια τέχνη του να ενσωματώνεται κανείς σε ήδη ανοιχτές συζητήσεις – μεταξύ του πρασίνου και του κτισμένου, μεταξύ της πέτρας και του τσιμέντου, ανάμεσα στην ατμόσφαιρα και το έδαφος, ανάμεσα στους κατοίκους και τους διαμορφωτές, ανάμεσα στη γεωλογία και την ιστορία...

«Συχνά συγκρίνω την τέχνη του τοπίου με αυτής της συζήτησης: τρία ή τέσσερα άτομα συνομιλούν, μπορούμε να τους διακόψουμε για να επιβάλλουμε έναν άλλον λόγο, αλλά μπορούμε και να αφιερώσουμε μερικά λεπτά για να τους ακούσουμε και να εκθέσουμε, στη συνέχεια, τη δική μας οπτική γωνία, με τρόπο ώστε οι ιδέες μας να βρουν τη θέση τους στη γενική ροή της συζήτησης.» (Michel Corajoud, αρχιτέκτονας τοπίου) .

3. «ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ» ΕΝΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΟ

Στη ροή των συλλογικών περιπατητικών εμπειριών και του χρόνου που αφιερώνεται σε πιο αυτόνομες διερευνήσεις και πληροφόρηση, η αφήγηση αποτελεί άλλο ένα σημαντικό στοιχείο για τη ζωή μιας «τοπικής κοινότητας εκμάθησης».

Η παραγωγή αφηγήσεων που γεννούν οι εξερευνήσεις επιτρέπει από τη μία να εμπλουτιστούν, να τροφοδοτηθούν τα εργαλεία γνώσης, αλλά και να δημιουργηθεί ένα φαντασιακό, και σταδιακά μια αφήγηση και μια κοινή κουλτούρα του μονοπατιού και της ευρύτερης περιοχής του.

Μπορεί να γίνει χρήση όλων των μέσων για την αφήγηση, και όλες οι μορφές είναι ενδιαφέρουσες – από τον σχολιασμό των διαφανειών (σύνηθες στα ιστολόγια των πεζοπόρων), μέχρι την πιο λογοτεχνική αφήγηση ενός δημιουργού που αναδύεται από την κοινότητα, αλλά και τις ηχητικές διηγήσεις μέσω των βιωματικών συζητήσεων, καθώς και πολλαπλές επανεφευρέσεις όσον αφορά το ημερολόγιο ταξιδιού.

Οι συζητήσεις γεννούν την επιθυμία για μάθηση και για αναζήτηση, την οποία μπορούμε να συνοδεύσουμε και να δομήσουμε με διάφορους τρόπους (για παράδειγμα, με «εργαστήρια μνήμης» συγκεντρώνοντας τους κατοίκους μιας γειτονιάς που επιθυμούν να δώσουν πληροφορίες για ένα τμήμα μιας περιοχής ή ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως οι εργατικές συνοικίες, κηπουπόλεις, κλπ.)

Στη Μασσαλία, το πείραμα του συνεταιρισμού Hôtel du Nord, με υπότιτλο «Εργοστάσια ιστοριών», λειτουργεί ως αναφορικό στοιχείο σε εμπειρίες που σχετίζονται με τοπικές κοινότητες αστικών περιπατητών αλλά και με τη χρήση και τη θεωριοποίηση της αρχής της συζήτησης και της αφηγηματικής δημιουργίας.

>> Βλ. Πηγές/ Άλλες πηγές
Hôtel du Nord

4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Το γεγονός δεν είναι απαραίτητα η μεγάλη συνάντηση που προτείνουμε αφού ολοκληρωθεί το μονοπάτι. Μπορεί να αποτελεί κομμάτι των σταδίων της διαδικασίας, ακόμα και να τη δομήσει.

Είτε πρόκειται για ένα μεγάλο, εορταστικό πικ-νικ, είτε για μια πιο καλλιτεχνική περιπατητική εμπειρία, είτε για έναν δημόσιο περίπατο με μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων, το γεγονός θέτει στόχους και ορίζει τα στάδια, δίνει μορφή σε μια εργασία που δεν είναι τόσο ορατή, αγγίζει καινούρια άτομα που μπορεί ενδεχομένως να έρθουν στην κοινότητα, καθιστά το εγχείρημα πιο ορατό στα μάτια των συμπρωταγωνιστών, ενισχύει επίσης τη συμμετοχή καθώς και την ικανότητα της κοινότητας που γίνεται ο παράγοντας που κατευθύνει άλλους ανθρώπους.

Μπορεί κανείς να φανταστεί ένα ιδιάζον γεγονός, αλλά συνιστάται επίσης να δοθεί σημασία στα υπάρχοντα γεγονότα στην περιοχή στην οποία μπορούμε να ενταχθούμε, απολαμβάνοντας έτσι ταυτόχρονα την επικοινωνία αλλά και τη διασταύρωση με άλλα δίκτυα. Για παράδειγμα στη Μασσαλία, ο αστικός περίπατος στις περιφέρειες υλοποιήθηκε, σε μεγάλο βαθμό χάρη στη σκηνοθεσία από τους κατοίκους, από περιπάτους που πραγματοποιήθηκαν καθ'όλη τη διάρκεια της χρονιάς, αλλά επεστράφη στο κοινό με αφορμή τις «Ευρωπαϊκές Ημέρες Κληρονομιάς», οι οποίες αποτελούν αντικείμενο σημαντικής επικοινωνίας στην Γαλλία.

Προαστιακό πικνίκ οργανωμένο από τον σύλλογο Bruit du Frigo, Bordeaux, 2000

>> Βλ. πηγές
L'atlas des connaissances, Bureau des guides GR2013

α) Ο Άτλαντας των γνώσεων

Ο Άτλαντας των γνώσεων είναι μια εγκυκλοπαίδεια μιας περιοχής, που επιτρέπει έναν απολογισμό των γνώσεων, στα διάφορα στάδια του εγχειρήματος ενός μονοπατιού. Συγκεντρώνει το σύνολο των διαθέσιμων πληροφοριών από τους διάφορους συμμετέχοντες, που δύνανται να τροφοδοτήσουν το εγχείρημα. Αυτό το είδος παραγωγής επιτρέπει στους περιπατητές να είναι αυτόνομοι όσον αφορά τον τρόπο που διερευνούν ή που συλλέγουν, συμμετέχοντας ταυτόχρονα στην εκπόνηση ενός κοινού εργαλείου.

Χάρη σε αυτό, συμβάλλει στον εμπλουτισμό των πληροφοριών που αφορούν το μονοπάτι και τον ορισμό του, παρέχοντας επίσης υλικό για μελλοντικές αναθεωρήσεις. Δίνει μια πρώτη μορφή που συνδέεται με αυτό το υλικό, αυτά τα έργα και τα αρχεία, αυτό το πολιτισμικό έδαφος που προετοιμάζει το μονοπάτι.

Αποτελεί πρόφαση για να πάει κανείς στο πεδίο με τους ειδικούς και τους κατοίκους και να διευκολύνει τις ανταλλαγές της γνώσης.

Προτείνει λοιπόν να ενωθεί σε ένα ίδιο αρχείο : κάρτες, σχέδια και αποτυπώσεις, άρθρα, σημειώσεις, εκθέσεις ειδικών, ιστορίες, συνεντεύξεις και αφηγήσεις, φωτογραφικές σειρές, ζωγραφιές, κολάζ, επιλεγμένα αποσπάσματα έργων, έγγραφα από αρχεία...

Καθένα από αυτά τα έγγραφα μπορεί να συνοδεύεται από το όνομα του δημιουργού, την προέλευσή τους (πηγές) και από τον τίτλο που έχει επιλέξει η ομάδα που θα μεταφράσει την ενσωμάτωσή του στο εγχείρημα.

Αρχικά, η συγκέντρωση των εγγράφων δεν έχει απαραίτητα μια προκαθορισμένη μορφή. Καθώς εξελίσσεται το εγχείρημα του μονοπατιού, θα εμπλουτιστεί και θα γίνει μια σειρά από τεύχη που θα τεθούν στη διάθεση όλων των παραγόντων, των παρατηρητών και των συμμετεχόντων, κατά τη διάρκειά του.

Τα έγγραφα μπορούν να συγκεντρωθούν σε έναν ψηφιακό χώρο ή σε έναν φάκελο. Οι φωτογραφικές σειρές μπορούν να συμπεριληφθούν υπό τη μορφή εξ' επαφής εκτύπωσης (ή φύλλο κόντακτ), μίας ή πολλών αντιπροσωπευτικών φωτογραφιών που μπορούμε να αποσπάσουμε ή να παρουσιάσουμε με μια άλλη μορφή. Για τα κείμενα και τα άρθρα, μπορεί να συμπεριληφθεί το σύνολο του εγγράφου από το οποίο θα επιλεγθεί ένα απόσπασμα στο οποίο θα δοθεί έμφαση για την παρουσίασή του.

Ο Άτλαντας των γνώσεων χρησιμοποιήθηκε αρχικά από τους φοιτητές της Ανώτατης Εθνικής Σχολής Αρχιτεκτονικής της Μασσαλίας (EN-SA•M), και ύστερα στο FORESTA από το Bureau des guides du GR2013, τον συνεταιρισμό YesWeCamp, το Hôtel du Nord και την κοινότητα των κατοίκων.

b) Η κοινότητα και ο περίπατος πολιτισμικής κληρονομιάς (Σύμβαση του Faro)

Μια «κοινότητα πολιτισμικής κληρονομιάς» αποτελείται από άτομα που δίνουν αξία σε ιδιαίτερες πτυχές της πολιτισμικής κληρονομιάς την οποία επιθυμούν να διατηρήσουν και να μεταδώσουν στις μελλοντικές γενιές.

Ορίζεται από την Σύμβαση-πλαίσιο του Faro περί της αξίας της πολιτισμικής κληρονομιάς στην κοινωνία (Συμβούλιο της Ευρώπης, 27 Οκτωβρίου 2005) που υπερασπίζεται μια διευρυμένη οπτική της κληρονομιάς και των σχέσεών της με τις κοινότητες και την κοινωνία. Η σημασία της πολιτισμικής κληρονομιάς δεν έγκειται τόσο στα αντικείμενα και στα σημεία, αλλά στις έννοιες, στις σχέσεις και στις χρήσεις που τις προσδίδουν οι άνθρωποι καθώς και στις αξίες που αντιπροσωπεύουν.

Ένας «περίπατος πολιτισμικής κληρονομιάς» υπό την έννοια της σύμβασης του Faro σχεδιάζεται από και για όσους ζουν, εργάζονται και κατοικούν σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Η δημιουργία του είναι αποτέλεσμα της διασταύρωσης των ιστοριών του καθενός στο πλαίσιο μιας εργασίας μελέτης που αφορά επιστημονικές πηγές αλλά και της συλλογής των βιωμάτων που αφηγούνται οι κάτοικοι, αναγνωρίζοντας τα τοπικά σημεία ενδιαφέροντος και τις συσσωρευμένες γνώσεις για μια συγκριμένη περιοχή. Αυτές οι εφαρμογές της σύμβασης του Faro, για τις οποίες υπάρχουν πολλές πληροφορίες στη Μασσαλία, χρησιμοποιούνται σήμερα σε πολλές χώρες και πλαίσια δίνοντας αφορμή για τακτικές συναντήσεις που φέρουν τον τίτλο «κοινότητα Faro».

» Βλ. Πηγές/ Άλλες πηγές
Hôtel du Nord

ΠΗΓΕΣ

Αναφέρονται παρακάτω οι σχετικές δημοσιευμένες πηγές που μπορείτε να επισκεφθείτε στην ιστοσελίδα «Πηγές» του ιστότοπου της Ακαδημίας των Μητροπολιτικών Μονοπατιών.

>> Τα άρθρα και οι συνεντεύξεις μας

Marcher pour changer notre regard sur les territoires (FR) - Lanaspèze, Field
DEHORS #1 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Paul-Hervé Lavessière
DEHORS #2 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Collectif SAFI
DEHORS #3 - Bureau des guides du GR2013 (FR) - Nicolas Mémain

>> Αποσπάσματα βιβλίων μας

Zone Sweet Zone (FR) - Yvan Detraz
Le guide du sentier du Grand Paris (FR) - Denissen, Lavessière, Lanaspèze, Moreau
Les refuges périurbains (FR/EN) - Bruit du Frigo

>> Το Masterclass του Μιλάνου

Κομμάτι ν°3 : La marche fabrique des mondes - Baptiste Lanaspèze
Κομμάτι ν°8 : Impliquer les locaux - Fivos Tsaravopoulos
Κομμάτι ν°13 : Marcher seul sur les sentiers métropolitains? - Mikael Mohamed
Κομμάτι ν°14 : Les sentiers métropolitains comme dispositifs d'échange - Denis Moreau
Κομμάτι ν°15 : Yves Clerget et la promenade urbaine - Denis Moreau
Κομμάτι ν°21 : Le sentier comme espace politique - Alexandre Field
Κομμάτι ν°26 : L'itinéraire, la lumière et quand le guide écoute le groupe - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°29 : Emanciper le réel de sa représentation - Boris Sieverts
Κομμάτι ν°30 : Milano Maratona

>> Τα βιντεό μας

Le Voyage Métropolitain - Sylvain Maestraggi

>> Οι εξωτερικές πηγές μας

Ventilo « 1001 Nuits » (FR) - Bureau des Guides du GR2013
Lagrandecaravane.com - Sentier du Grand Paris
Podcast la Grande Caravane - Sentier du Grand Paris
E-mail d'invitation pour le sentier métropolitain de Boston - Pascal Menoret
La Gazette du ruisseau - Collectif Gammars
Explorateurs de limites - Yves Clerget